

01. HORIZONTALNO ZAKONODAVSTVO

PREGLED

Vlada Republike Srbije je 1. marta 2018. godine usvojila Treći revidirani Nacionalni program za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije (NPAA) za period 2018–2021. godine. Imajući u vidu predviđene ciljeve i njihovu (ne)ispunjenost u oblasti usvajanja pravnih tekovina Evropske unije u prethodnom periodu (2016–2018), ovaj dokument daje pregled i vremenski okvir za usvajanje pravnih propisa u oblasti zaštite životne sredine, nanovo odlažući donošenja izmena i dopuna zakona i podzakonskih akata koje treba da regulišu neke od ključnih oblasti horizontalnog zakonodavstva.

Implementacija propisa u oblasti horizontalnog zakonodavstva je u manjoj meri unapređena ali kapaciteti i dalje nedostaju, naročito na lokalnom nivou. Kvalitet studija o proceni uticaja na životnu sredinu (PU) je i dalje najčešće nizak. Transparentnost i proaktivno uključivanje javnosti u proces donošenja odluka u oblasti životne sredine je u manjoj meri unapređeno, ali je to i dalje nedovoljno jer javnost u ovim procesima učestvuje sporadično i nedovoljno kvalitetno.

Problemi sa pristupom informacijama od javnog značaja u pitanjima zaštite životne sredine bili su приметni kroz veći broj žalbi na rešenja resornog Ministarstva koje su podnete Povereniku za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti. Inspeksijski nadzor u životnoj sredini predstavlja problem usled ograničenih kapaciteta za njegovo kvalitetno sprovođenje. Sudska praksa u pitanjima životne sredine i dalje je u razvoju, o tome svedoči rastući broj prijava za počinjeno krivično delo protiv životne sredine sa jedne, ali i opadajući broj presuda za isto krivično delo sa druge strane.

Nenamenski karakter sredstava prikupljenih po osnovu zaštite životne sredine i mogućnost trošenja ovih sredstava za druge namene potvrđena je, nakon izmena Zakona o budžetskom sistemu, i kroz novi Nacrt zakona o naknadama za korišćenje javnih dobara.

ZAKONODAVNI OKVIR

Direktiva o proceni uticaja na životnu sredinu 2011/92/EU i dalje nije u potpunosti preneti u domaći zakonodavni okvir. Pitanja koja još nisu u potpunosti usaglašena sa pravnim propisom EU u ovoj oblasti tiču se procene uticaja na životnu sredinu u prekograničnom kontekstu (član 7 Direktive), kao i projekata koji su predmet procene uticaja na životnu sredinu, a koji su jasno definisani u i Aneksima I i II Direktive. Najnovija revizija NPAA, zaključno sa februarom 2018. godine, predviđa usvajanje Zakona o potvrđivanju multilateralnog sporazuma između zemalja Jugoistočne Evrope za sprovođenje Konvencije o proceni uticaja u prekograničnom kontekstu, kojim se član 7 prenosi u prvi kvartal 2018. godine. Kako u momentu pisanja ovog Izveštaja (mart 2018. godine) predlog pomenutog Zakona još nije ušao u skupštinsku proceduru,¹⁶

¹⁶ Pomenuti Nacrt se ne nalazi na listi zakona u proceduri na internet strani Narodne skupštine RS, <http://www.parlament.gov.rs/akti/zakoni-u-proceduri/zakoni-u-proceduri.1037.html> (poslednji put pristupljeno 9. 3. 2018. godine).

malo je verovatno da će biti usvojen u navedenom roku. Uredba o izmenama i dopunama Uredbe o utvrđivanju Liste (I) projekata za koje je obavezna procena uticaja i Liste (II) projekata za koje se može zahtevati procena uticaja na životnu sredinu je trebalo do bude usvojena krajem 2016. godine. Novim, revidiranim NPAA-om njeno usvajanje planirano je za kraj 2018. godine. Direktiva 2014/52/EU o proceni uticaja određenih javnih i privatnih projekata na životnu sredinu, unela je novine kojima se unapređuje kvalitet postupka procene uticaja. Harmonizacija sa ovim aktom planirana je izmenama i dopunama Zakona o proceni uticaja i amandmanima i dopunama niza podzakonskih akata¹⁷ koje su, revizijom NPAA, takođe pomerene za poslednji kvartal 2018. godine.

U januaru 2018. godine Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture objavilo je program javne rasprave o Nacrtu zakona o izmenama i dopunama Zakona o planiranju i izgradnji.¹⁸ U predstavljenom Nacrtu zakona i dalje nije regulisana postojeća neusaglašenost sa Zakonom o proceni uticaja na životnu sredinu, čime je propuštena prilika da se postupak procene uticaja jasno uvede u proceduru dobijanja građevinske dozvole, usled čega sam postupak procene uticaja često ima samo formalni karakter. Regulisanjem neusaglašenosti sa Zakonom o PU i Zakonom o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu (SPU) Zakon o planiranju i izgradnji bi se uskladio sa članom 2 Direktive 2011/92/EU o proceni uticaja na životnu sredinu, koji eksplicitno obavezuje države da „*usvajaju sve potrebne mere kako bi se pre davanja odobrenja osiguralo da se projekti koji bi mogli imati značajan uticaj na životnu sredinu... podvrgnu obavezi traženja odobrenja za izgradnju projekta i proceni u pogledu njihovih uticaja*”. Neusaglašenost ova dva zakona je u velikoj meri i posledica nedovoljne horizontalne koordinacije između nadležnih ministarstava.

Direktiva 2001/42/EZ o strateškoj proceni uticaja je delimično prenetu u domaće zakonodavstvo. Planirane izmene i dopune Zakona o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu, kao i usvajanje nedostajućih podzakonskih akata, pomereni su za kraj 2018. godine. Ovo odlaganje usaglašavanja sa odredbama Direktive znači da će postupci strateške procene uticaja i dalje ostati velikim delom neregulisani i neujednačenog kvaliteta, koji će, u prvom redu, zavisiti od kapaciteta nadležnog organa koji sprovodi postupak.

Direktiva 2003/4/EZ o pristupu javnosti informacijama o životnoj sredini skoro u potpunosti je prenesena u domaće zakonodavstvo, zaključno sa Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik RS”, broj 014/2016). Ovim Zakonom se reguliše aktivni i pasivni protok informacija u oblasti životne sredine. Kada je reč o dostizanju pune usaglašenosti potrebno je osigurati go-

¹⁷ Podzakonski akti koji uređuju postupak procene uticaja na životnu sredinu: Pravilnik o postupku javnog uvida, prezentaciji i javnoj raspravi o studiji o proceni uticaja na životnu sredinu; Pravilnik o radu tehničke komisije za ocenu studije o proceni uticaja na životnu sredinu; Pravilnik o sadržini zahteva o potrebi procene uticaja i sadržini zahteva za određivanje obima i sadržaja studije o proceni uticaja na životnu sredinu; Pravilnik o sadržini, izgledu i načinu vođenja javne knjige o sprovedenim postupcima i donetim odlukama o proceni uticaja na životnu sredinu; Pravilnik o sadržini studije o proceni uticaja na životnu sredinu.

¹⁸ Program javne rasprave o Nacrtu zakona o izmenama i dopunama Zakona o planiranju i izgradnji dostupan je na <http://www.mgsi.gov.rs/cir/aktuelnosti/program-javne-rasprave-o-nacrtu-zakona-o-izmenama-i-dopunama-zakona-o-planiranju-i->

dišnje ažuriranje eko-registratora, kao i jačanje kapaciteta Agencije za zaštitu životne sredine za proširenje obima izveštavanja.

Direktiva 2003/35/EZ koja reguliše učešće javnosti u izradi određenih planova i programa koji se odnose na životnu sredinu, delimično je prenetu u domaće zakonodavstvo. Za potpuno usaglašavanje zakonske regulative u ovoj oblasti potrebno je pristupiti izmeni Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu, koja je, u skladu sa revidiranim NPAA, planirana za četvrti kvartal 2018. godine. Osim toga, drugom revidiranim verzijom NPAA iz 2016. u planu prenošenja zakonske regulative u cilju potpunog usklađivanja sa ovom Direktivom, bilo je planirano i usvajanje izmena i dopuna Zakona o vodama, i to u u četvrtom kvartalu 2017. godine. Međutim, u trećoj reviziji NPAA iz 2018. godine, u delu koji se odnosi na plan usklađivanja propisa u oblasti horizontalnog zakonodavstva, nema planova za usvajanje izmena Zakona o vodama – njegove izmene su planirane u delu poglavlja 27 koji reguliše upravljanje vodama i predviđene su za četvrti kvartal 2019.

Direktiva 2004/35/EZ o odgovornosti za štetu u životnoj sredini je i dalje u početnoj fazi prenošenja, i ona je do sada delimično prenetu, i to kroz pet zakona i četiri podzakonska akta. Usvajanje Zakona o odgovornosti za štetu prema životnoj sredini u pogledu sprečavanja štete po životnu sredinu je, prema Trećoj revidiranoj verziji NPAA, ponovo odloženo i to za drugi kvartal 2019. godine.

Odredbe Direktive 2008/99/EZ – Krivična dela u oblasti životne sredine, delimično su prenete kroz sledeće zakone: Krivični zakonik, Zakon o odgovornosti pravnih lica za krivična dela i Zakon o zaštiti prirode. Usaglašavanje sa odredbama Direktive u celosti biće postignuto usvajanjem Zakona o izmenama i dopunama Krivičnog zakonika, koje je predviđeno za poslednji kvartal 2018. godine.

Direktiva 2007/2/EZ o uspostavljanju infrastrukture za prostorne informacije u Evropskoj zajednici, tzv. INSPIRE, nije u potpunosti prenetu u domaće zakonodavstvo. Zakon o državnom premeru i katastru daje okvir za INSPIRE direktivu, dok je za njeno potpuno usvajanje potrebno usvojiti Zakon o nacionalnoj infrastrukturi geoprostornih podataka, koja još uvek nije izvršena. Nacrt zakona o nacionalnoj infrastrukturi geoprostornih podataka je objavljen prošle godine i rok za njegovo usvajanje bio je poslednji kvartal 2017. godine, dok ovogodišnja revizija NPAA ne predviđa novi rok za usvajanje ovog Zakona.

SPROVOĐENJE PROPISA

Nakon osnivanja Ministarstva zaštite životne sredine napravljen je izvestan pomak u transparentnosti i pravovremenom informisanju javnosti u postupcima procene uticaja i strateške procene uticaja koje sprovodi Ministarstvo. Međutim, postupci koje sprovode jedinice lokalne samouprave i dalje ostaju najčešće netransparentni i nedostupni javnosti. Na primer, postupak ponovljenog javnog uvida i strateške procene uticaja na životnu sredinu dela Nacrta plana detaljne regulacije koridora infrastrukture u parku prirode Golija u novembru 2017. godine objavljen je u listu Danas, ali ne i na internet stranici opštine.

Oglašavanje javne rasprave o studiji procene uticaja na životnu sredinu projekta „Kula Beograd” na sajtu Ministarstva zaštite životne sredine sprovedeno je na način koji nije u duhu proaktivne transparentnosti. Vest o javnoj raspravi, prvobitno zakazanoj za 28. decembar, objavljena je 5. decembra 2017. godine. Javna rasprava je dva puta odlagana, jednom iz tehničkih razloga, a drugi put usled toga što se članovi tima za izradu studije nisu pojavili na zakazanoj javnoj raspravi. U oba slučaja nije objavljivana nova i aktuelna vest o novom datumu održavanja javne rasprave, već su nove informacije objavljivane u okviru zastarele vesti od 5. decembra iz 2017. godine. Ovo je rezultiralo time da se na raspravi zakazanoj za 23. januar 2018. godine pojavila tek nekolicina predstavnika civilnog društva; dok se 2. februara, kada je javna rasprava konačno održana, nije pojavio niko od predstavnika civilnog društva i zainteresovane javnosti.

Kvalitet studija o proceni uticaja i dalje ostaje nizak, čak i kada se radi o projektima visokog profila.¹⁹ Tome doprinose nedostajući podzakonski akti koji regulišu sadržaje dokumenata i rad aktera u postupku procene uticaja.

Osnivanjem novog Ministarstva zaštite životne sredine, problem uticaja mini-hidroelektrana na životnu sredinu pod pritiskom lokalnih zajednica, organizacija civilnog društva,²⁰ ali i predstavnika akademske zajednice^{21,22} i medija, ponovo je došao u fokus javnosti. Ministarstvo je najavilo reviziju postupaka procene uticaja, kao i izdatih saglasnosti i rešenja za projekte mini-hidroelektrana u zaštićenim područjima, a u februaru 2018. godine objavljeno je i prvo rešenje o ponavljanju postupka davanja saglasnosti na studiju o proceni uticaja na životnu sredinu.²³

U izveštaju Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti iz 2016²⁴ navedeno je da je Ministarstvu poljoprivrede i zaštite životne sredine podneto 344 zahteva za pristup informacijama od javnog značaja, a podneta je 81 žalba. Odnos podnetih zahteva i žalbi Povereniku zbog nedobijanja informacija u slučaju Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine je 4,2:1 u korist zahteva, dok je prosečna vrednost za sva ministarstva, jedna žalba na svakih 9,5 zahteva, što je ukazuje na otežanu mogućnost dobijanja informacija koje su u nadležnosti Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine. Tokom 2017. godine formirano je zasebno Ministarstvo životne sredine za koje će informacije biti dostupne nakon objavljivanja izveštaja Poverenika za informacije od javnog značaja za 2017. godinu.

19 Primer: Javna rasprava o Studiji o proceni uticaja projekta izgradnje „Kule Beograd” je zbog lošeg kvaliteta studije i nepripremljenosti predstavnika nosilaca projekta dva puta otkazivana, jednom u decembru 2017. godine, a drugi put u januaru 2018. godine. Zbog nejasne procedure i nepostojanja jasno definisanih minimuma kvaliteta sadržaja studije, dalji proces realizacije projekta produžen je za najmanje dva meseca.

20 <http://www.politika.rs/sr/clanak/387802/Da-Stara-planina-ne-ostane-zedna>

21 Male hidroelektrane prave velike probleme, razgovor sa prof. dr Ratkom Ristićem, dekanom Šumarskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, Politika, 15. 12. 2017. Dostupno na <http://www.politika.rs/sr/clanak/394573/Male-hidroelektrane-prave-velike-probleme>.

22 <https://www.jutarnjiglasnik.info/ekologija/dr-ratko-ristic-od-izgradnje-elektarana-na-staroj-planini-samo-bi-pojedinici-i-interesne-grupe-imali-korist/>

23 Rešenje o ponavljanju postupka davanja saglasnosti na Studiju o proceni uticaja na životnu sredinu projekta izgradnje male hidroelektrane (MHE) „Pakleštica”, <http://www.ekologija.gov.rs/resenje-o-ponavljanju-postupka-davanja-saglasnosti-na-studiju-o-proceni-uticaja-na-zivotnu-sredinu-projekta-izgradnje-male-hidroelektrane-mhe-paklestica/?lang=lat>.

24 Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, <https://www.poverenik.rs/images/stories/dokumentacija-nova/izvestajiPoverenika/2016/latizvestaj2016.pdf>.

U Izveštaju o radu Inspekcije za zaštitu životne sredine za 2017. godinu²⁵ kao preporuka za unapređenje rada stoji *povećanje broja zaposlenih inspektora u Sektoru za nadzor i predostrožnost u životnoj sredini, kako bi se povećala efikasnost realizacije planova rada iz oblasti inspekcijiskog nadzora*. U toku 2017. godine vanredni inspekcijiski nadzor izvršen je čak 838 puta. Društvo za zaštitu i proučavanje ptica u svom Izveštaju o nezakonitom ubijanju, trovanju, hvatanju, držanju i trgovini divljim pticama u Republici Srbiji za period 2000-2017.²⁶ navodi da „na preko 300 lovišta kojima upravljaju lovne organizacije koje pripadaju sektoru civilnog društva, dolazi manje od 20 lovnih, odnosno inspektora za zaštitu životne sredine sa odgovarajućim ovlašćenjima”.

Takođe, evidentan je porast broja prijava za krivično delo protiv životne sredine. U 2016. godini podneto je 2.507 prijava za ovo krivično delo. Broj prijava za krivično delo protiv životne sredine u konstantnom je porastu od 2010. godine.²⁷ Nasuprot tome, broj osuđujućih presuda je u padu. Krivično delo šumska krađa izdvaja se kao najučestalije. U 2016. godini je rešeno tek nešto više od 10% podnetih prijava zbog bespravne seče šuma.²⁸ Centar za istraživačko novinarstvo u svom istraživanju ukazuje da se u prethodnih 10 godina broj krivičnih prijava za krivično delo šumska krađa skoro udvostručio (1.314 prijava u 2007. godini u odnosu na 2.007 prijava u 2016. godini). Sa druge strane, broj presuda za isto krivično delo se u toku istog perioda prepolovio (730 presuda u 2007. godini u odnosu 382 presude u 2016. godini).²⁹

FINANSIRANJE

Uprkos najavama nadležnih organa, nedostajući podzakonski akti koji bi obezbedili operativnost Zelenog fonda nisu usvojeni. Nakon ukidanja Fonda za zaštitu životne sredine i osnivanja Zelenog fonda kao budžetske linije u 2016. godini, a u skladu sa usvojenom Odlukom o osnivanju Zelenog fonda Republike Srbije, usvajanje podzakonskih akata koje je bilo najavljeno za početak 2017. godine je izostalo. Zakonom o budžetu Republike Srbije³⁰ za 2017. godinu za Zeleni fond izdvojeno je 2,29 milijardi dinara. Više od 95% ovog iznosa (2,19 milijardi dinara) bilo je namenjeno za dodelu podsticajnih sredstava reciklažnoj industriji. Zakon o budžetu za 2018. godine predviđeo je povećanje iznosa za Zeleni fond na 2,99 milijardi dinara. Podsticaji reciklažnoj industriji ponovo iznose 2,19 milijardi dinara što čini 73% ukupnih sredstava Zelenog fonda.

U međuvremenu, država je nastavila da naplaćuje takse i poreze na ime zaštite životne sredine. Ukupan iznos ovako prikupljenih sredstava u 2017. godini je, prema tvrdnjama ministra za zaštitu životne sredine, bio preko 10 milijardi dinara od čega je približno 50% opredeljeno za budžet Ministarstva zaštite životne sredine u 2018.

25 Izveštaj je dostupan na http://www.ekologija.gov.rs/wp-content/uploads/inspekcija/Izvestaj/Inspekcija_za_zastitu_zivotne_sredine_2017.pdf?lang=lat.

26 Izveštaj je dostupan na <http://pticesrbije.rs/wp-content/uploads/2017/10/Serbia-bird-crime-report.pdf>.

27 Bilten: *Punoletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji* (2016). Republički zavod za statistiku, http://www.stat.gov.rs/WebSite/repository/documents/00/02/72/06/SB-629-Punoletni_2016.pdf.

28 Izveštaj je dostupan na <http://www.srbijasume.rs/pdf/IzvGodProg2016.pdf>.

29 https://www.cins.rs/srpski/research_stories/article/zbog-ilegalne-sece-godisnje-nestane-hiljade-hektara-suma

30 Zakon o budžetu Republike Srbije 2017, <http://www.parlament.gov.rs/upload/documents/3081-16.pdf>.

godini.³¹ Konkretno, za Ministarstvo je ukupno izdvojeno 5,85 milijardi dinara.³² Ova diskrepancija je rezultat izmena Zakona o budžetskom sistemu Srbije iz 2015. godine kojima su sredstva koja se prikupljaju na ime naknada i taksi izgubila namenski karakter. Ove izmene su u suprotnosti sa jednim od osnovnih načela zaštite životne sredine – „zagađivač plaća“, na kome počiva i pravni sistem EU.³³ Isto načelo prepoznaje i srpski Zakon o zaštiti životne sredine (član 9).³⁴

Dugo pripremani Nacrt zakona o naknadama za korišćenje javnih dobara stavljen je na uvid javnosti u decembru 2017. godine, a javna rasprava je trajala do 5. marta 2018. godine. Predloženo zakonsko rešenje treba da na jednom mestu objedini sve naknade umesto da one, kao ranije, budu propisane kroz 13 različitih zakona. Pomenuti Nacrt zakona potvrđuje ukidanje namenskog karaktera sredstava prikupljenih od naplate naknada za zaštitu životne sredine, čime se omogućava dalje korišćenje sredstava prikupljenih na ime životne sredine u druge namene.

S obzirom na znatna sredstva koja će u narednim godinama i decenijama Srbiji biti potrebna³⁵ kako bi dostigla standarde EU u oblasti zaštite životne sredine, potpuno je jasno da ovako postavljen sistem finansiranja zaštite životne sredine neće biti u stanju da odgovori na potrebe za reformama u oblasti ove politike, ali i da obezbedi njenu održivost.

PREPORUKE

Zakonodavni okvir

- Doneti sve neophodne podzakonske akte kako bi se omogućilo pravilno funkcionisanje i nezavisno praćenje Zelenog fonda.
- Poboljšati kvalitativno procese strateške procene uticaja (SPU) i procene uticaja na životnu sredinu (PU) usvajanjem potrebnih podzakonskih akata i planiranim izmenama i dopunama Zakona o PU i Zakona o SPU.
- Uskladiti Listu I (projekti za koje je neophodna procena uticaja) i Listu II

³¹ Podatak je dostupan na <http://rs.n1info.com/a354662/Vesti/Vesti/Trivan-Preispitacemo-status-zasticenih-prirodnih-dobara.html>.

³² Zakon o budžetu RS za 2018. godinu, strana 128, <http://www.mfin.gov.rs/UserFiles/File/zakoni/2017/Zakon%20o%20budzetu%202018.pdf>.

³³ Environmental Liability, <http://ec.europa.eu/environment/legal/liability/index.htm>.

³⁴ Zakon o zaštiti životne sredine („Sl. glasnik RS“, br. 135/2004, 36/2009, 36/2009 – dr. zakon, 72/2009 – dr. zakon, 43/2011 – odluka US i 14/2016), https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_zastiti_zivotne_sredine.html.

³⁵ Precizan iznos potrebnih sredstava nije poznat. Procene variraju od 10 do čak 15 milijardi evra u narednih 20–30 godina. Zvanične procene nisu dostupne, osim procena navedenih u Nacionalnoj strategiji Republike Srbije za aproksimaciju u oblasti životne sredine iz 2010. godine (strana 10), <http://www.misp-serbia.rs/wp-content/uploads/2010/05/EAS-Strategija-SRP-FINAL; Potrebno 10,6 milijardi evra za zaštitu životne sredine>, <http://www.politika.rs/sr/clanak/326124/Drustvo/Potrebno-10-6-milijardi-evra-za-zastitu-zivotne-sredine; Za 20 godina 14 milijardi evra za zaštitu životne sredine>, http://www.rtv.rs/sr_lat/drustvo/za-20-godina-14-milijardi-evra-za-zastitu-zivotne-sredine_866350.html; <http://ekonomski.net/za-zastitu-zivotne-sredine-potrebno-10-do-15-milijardi-evra.html>; <https://www.danas.rs/drustvo/za-zivotnu-sredinu-potrebno-15-milijardi-evra/>.

(projekti za koje se može zahtevati procena uticaja) sa Aneksima I i II Direktive 2011/92/EU.

Utvrđiti listu planova i programa za koje je obavezna strateška procena uticaja na životnu sredinu i liste planova i programa za koje se može zahtevati strateška procena uticaja na životnu sredinu.

Sprovođenje propisa

- Poboljšati učešće javnosti u postupcima javnih rasprava, naročito na lokalnom nivou, kroz transparentnije i sveobuhvatnije obaveštavanje. Kreiranje objedinjene procedure objavljivanja informacija o javnim raspravama bi umnogome doprinelo transparentnosti procesa. Pravovremenom i transparentnom informisanju javnosti bi doprinela i primena *Smernica za izradu veb-prezentacija organa državne uprave, organa teritorijalne autonomije i jedinica lokalne samouprave*³⁶ koje jasno upućuju na to da bi nadležni organi trebalo „da redovno objavljuju najvažnije informacije o svom radu, uključujući aktuelnosti o svim aktivnostima koje su od interesa za širu javnost“.
- Obezbediti uključivanje procene kumulativnog uticaja u studije procene uticaja na životnu sredinu za projekte hidroelektrana, vetroparkova, ekstrakcija rečnih sedimenata i sl., i pridržavati se Pravilnika o sadržini zahteva o potrebi procene uticaja i sadržini zahteva za određivanje obima i sadržaja studije o proceni uticaja na životnu sredinu („Službeni glasnik RS“, broj 69/05).
- Redovno objavljivati investicione planove za poboljšanje upravljanja vodama i otpadom na lokalnom nivou.
- Uspostaviti praksu kontrole kvaliteta studija o proceni uticaja na životnu sredinu, kao i reviziju studija svakih pet godina.
- Zarad postizanja veće usaglašenosti sa Direktivom 2003/35/EZ potrebno je podizanje kapaciteta Arhus centara u vezi sa postupcima učešća javnosti tokom pripreme i izmene ili revizije planova i programa.

³⁶ Kancelarija za informacione tehnologije i elektronsku upravu Vlade RS, *Smernice za izradu veb-prezentacija organa državne uprave, organa teritorijalne autonomije i jedinica lokalne samouprave*, (2014), strana 12, http://www.deu.gov.rs/doc/Smernice_5_0.pdf.